

Mål C-252/22

Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler

Datum för ingivande:

8 april 2022

Domstol som begär förhandsavgörande:

Curtea de Apel Târgu Mureș (Rumänien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

16 februari 2022

Klagande:

Societatea Civilă Profesională de Avocați AB & CD

Motparter:

Consiliul Județean Suceava

Președintele Consiliului Județean Suceava

Agentia pentru Protecția mediului Bacău

Consiliul Local al Comunei Pojorâta

Intervenient:

QP

Saken i det nationella målet

Överklaganden ingivna av klaganden Societatea Civilă Profesională de Avocați AB & CD (en advokatbyrå med delägarskap) respektive av motparten Consiliul Județean Suceava (länsstyrelsen i Suceava, Rumänien) mot den tvistemålsdom som Tribunalul Cluj (Förstainstansdomstolen i Cluj, Rumänien) har meddelat i ett mål om överklagande där klaganden, i ett förfarande där klaganden även ställdes mot andra motparter, har yrkat att vissa förvaltningsbeslut om anläggande av en deponi ska upphävas samt att deponin ska flyttas.

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

På grundval av artikel 267 FEUF begärs en tolkning av artikel 19.1 andra stycket FEU, artikel 47 i stadgan och artikel 9.3, 9.4 och 9.5 i Århuskonventionen.

Frågor som har hänskjutits för förhandsavgörande

1 Ska artikel 47 [första stycket i stadgan], jämförd med artikel 19[.1 andra stycket FEU] och artikel 2.4 i konventionen om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor, som undertecknades i Århus (Danmark) den 25 juni 1998 och som antogs på Europeiska gemenskapens vägnar genom rådets beslut 2005/370/EG av den 17 februari 2005, jämförd med artikel 9.3 i samma konvention, tolkas så, att begreppet ”allmänhet” omfattar en juridisk enhet såsom en advokatbyrå med delägarskap, som inte gör gällande någon kränkning av några av de rättigheter eller intressen som den juridiska enheten själv innehar, utan snarare en kränkning av intressen och rättigheter som innehas av fysiska personer, nämligen de advokater som är delägare i denna byrå, [och] kan en sådan enhet jämföras med en grupp av fysiska personer, i den mening som avses i artikel 2.4 i konventionen, som agerar via en förening eller en organisation?

2. Om den första frågan besvaras jakande, ska artikel 9.3 i konventionen och artikel 47 [första och andra stycket i stadgan], jämförda med artikel 19[.1 andra stycket FEU], mot bakgrund av ändamålet med nämnda artikel 9.3 samt målsättningen att ett verksamt domstolsskydd ska säkerställas för rättigheter som följer av unionsrätten, tolkas så, att de utgör hinder för en bestämmelse i nationell rätt enligt vilken det, för att en sådan advokatbyrå med delägarskap ska få tillgång till rättslig prövning, måste visas att det finns ett eget intresse, eller måste avsikten med talan vara att skydda en rättslig ställning som är direkt knuten till syftet med bildandet av den typen av association (i förevarande fall en advokatbyrå med delägarskap)?

3. Om den första och den andra frågan besvaras jakande eller oavsett svaren på dessa två frågor, ska artikel 9.3, 9.4 [och] 9.5 i konventionen och artikel 47 [första och andra stycket i stadgan], jämförda med artikel 19[.1 andra stycket FEU], tolkas så, att uttrycket att tillräckliga och lämpliga rättsmedel, inbegripet domstolsavgöranden, inte är ”oöverkomligt kostsamma” förutsätter att det finns regler och/eller kriterier för att begränsa de kostnader som den tappande parten i målet ska bära, i den meningen att den nationella domstolen ska säkerställa att kravet på att kostnaderna inte får vara oöverkomligt höga respekteras, med hänsyn tagen [dels] till intresset hos den person som vill skydda sina egna rättigheter, dels till allmänintresset av miljöskydd?

Anförda unionsbestämmelser

Artiklarna 4.3 och 19.1 FEU samt artikel 216.1 och 216.2 FEUF.

Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, artikel 47 första och andra stycket samt artikel 51.

Rådets beslut 2005/370/EG av den 17 februari 2005 om ingående på Europeiska gemenskapens vägnar av konventionen om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor (Århuskonventionen), skälen 5–8 samt artiklarna 1, 2.4 och 2.5, 3.4-3.6 och 9.1-9.4 i konventionen.

Anförda nationella bestämmelser

Artikel 52.1 i *den rumänska konstitutionen*, i gällande lydelse, där det föreskrivs att den som anser sig ha fått någon av sina rättigheter eller legitima intressen kränkta av en myndighet, genom ett förvaltningsbeslut eller på grund av att en ansökan inte behandlats inom den frist som föreskrivs i lag, har rätt till fastställelse av den åberopade rättigheten eller det legitima intresset, ogiltigförklaring av rättsakten samt skadestånd.

Codul civil (civillagen), i gällande lydelse, artikel 37 (civillrättslig partsbehörighet), artikel 187 (rekvisit för en juridisk person), artikel 188 (ställning som juridisk person), artikel 189 (kategorier av juridiska personer), artikel 190 (privaträttslig juridisk person), artikel 192 (tillämplig rättsordning) och artikel 193 (verkningar av juridisk personlighet).

Codul de procedură civilă (civilprocesslagen)

– Artikel 36 (talerätt):

”Talerätten följer av att parterna och personerna i det omtvistade rättsförhållande som har åberopats i målet är desamma. Huruvida de åberopade rättigheterna och skyldigheterna föreligger är en sakfråga.”

– Artikel 56.1, 56.2 och 56.3 (partsbehörighet):

”1. De personer som åtnjuter medborgerliga rättigheter har rätt att föra talan i domstol.

2. Föreningar, bolag eller andra sammanslutningar som inte är juridiska personer kan dock föra talan i domstol om de har bildats i enlighet med lagen.

3. Avsaknad av partsbehörighet kan åberopas i alla skeden av förfarandet. Processuella handlingar som utförs av en person utan partsbehörighet är ogiltiga i absolut mening.”

– Artikel 451 (rättegångskostnader).

– Artikel 452 (styrkande av rättegångskostnader).

- Artikel 453 (fördelning av rättegångskostnader).
- Artikel 483.1, 483.3 och 483.4 (talans föremål och syfte samt behörig domstol).
- Artikel 488.1.5 och 488.1.8 (grunder för ogiltigförklaring).
- Artikel 491 (anslutningsöverklagande och anslutningsöverklagande mot en annan person än klaganden i målet i första instans – ”recursul provocat”), jämförd med artikel 472 (anslutningsöverklagande).
- Artikel 634.1.5 och 634.2 (slutliga avgöranden).

Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 (lag nr 554/2004 om förvaltningsmål)

- Artikel 1.1 och 1.2:

”1. Den som anser sig ha fått någon av sina rättigheter eller legitima intressen kränkta av en myndighet, genom ett förvaltningsbeslut eller på grund av att en ansökan inte behandlats inom den frist som föreskrivs i lag, får väcka talan vid behörig förvaltningsdomstol för ogiltigförklaring av rättsakten, fastställelse av den åberopade rättigheten eller det legitima intresset samt ersättning för den lidna skadan. Det legitima intresset kan vara av såväl enskild som allmän art.

2. En person som har fått någon av sina rättigheter eller legitima intressen kränkta, genom ett förvaltningsbeslut med individuell räckvidd, som är riktat till ett annat rättssubjekt, får väcka talan vid förvaltningsdomstol.”

- Artikel 2.1 p, r och s:

”1. I denna lag ska följande begrepp och uttryck tolkas på följande sätt:

p) Legitimt enskilt intresse – möjlighet att åberopa ett visst beteende, med hänsyn tagen till utövandet av en framtida och förutsebar subjektiv rättighet, som kan komma att uppstå.

r) Legitimt allmänintresse – intresse som rör rättsordningen och den konstitutionella demokratin, säkerställandet av medborgarnas grundläggande rättigheter, friheter och skyldigheter, tillgodoseendet av samhällets behov och myndigheternas utövande av sina befogenheter.

s) Berörda samhällsorganisationer – icke-statliga inrättningar, fackföreningar, föreningar, stiftelser och liknande, som har till syfte att skydda rättigheterna för olika kategorier av medborgare eller, i förekommande fall, se till att offentliga administrativa tjänster fungerar väl.”

- Artikel 8.11:

”11. Fysiska personer och privaträttsliga juridiska personer får väcka talan för att skydda ett berättigat allmänintresse endast i andra hand, om skadan på det legitima allmänintresset har ett logiskt samband med åsidosättandet av den subjektiva rättigheten eller det legitima enskilda intresset.”

Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat (lag nr 51/1995 om utövandet av advokatyrrket), i gällande lydelse

– Artikel 5.5:

”En advokatbyrå med delägarskap ska bestå av minst två permanenta advokater. Även samarbetsadvokater eller anställda advokater får arbeta vid advokatbyrån. Advokatbyrån och de advokater som arbetar i detta får inte ge juridisk hjälp till personer med motsatta intressen.”

Statutul profesiei de avocat din 3 decembrie 2011 (stadgan för advokatyrrket av den 3 december 2011), som har antagits av Uniunea Națională a Barourilor din România (Nationella unionen av advokatsamfund i Rumänien) (*Monitorul Oficial al României* (Rumäniens officiella tidning) nr 898 av den 3 december 2011), nedan kallad stadgan.

– Artikel 196.3:

”3. Vid tvister som uppstår i samband med yrkesutövningen har en advokatbyrå med delägarskap talerätt i egenskap av klagande eller motpart, även om bolaget inte är en juridisk person.

Ordonanța de urgență a Guvernului [OUG] nr. 195/2005 privind protecția mediului (regeringens lagdekret nr 195/2005 i fråga om miljöskydd) (nedan kallat OUG).

– Artikel 2.56:

”I detta lagdekret gäller följande definitioner:

56. *allmänhet*: en eller flera fysiska eller juridiska personer, i den mening som avses i nationell lagstiftning eller praxis, föreningar, organisationer eller grupperingar därav.”

– Artikel 3 h:

”Detta lagdekret bygger på följande principer och strategiska huvudlinjer:

h) Information till och deltagande av allmänheten i beslutsfattandet och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor.”

– Artikel 5 d:

”Staten ger var och en rätt till ’en hälsosam och ekologiskt balanserad miljö’ och garanterar i detta syfte

d) rätten att, direkt eller via miljöskyddsorganisationer, vid behov vända sig till administrativa och/eller rättsliga myndigheter, i miljöfrågor, oberoende av om skada uppstått eller inte.”

– Artikel 20.1, 20.5 och 20.6:

”1. Den behöriga miljöskyddsmyndigheten ska, tillsammans med andra centrala och lokala förvaltningsmyndigheter, vid behov säkerställa information, allmänhetens deltagande i beslut om vissa verksamheter och tillgång till rättslig prövning, i enlighet med bestämmelserna i [Århuskonventionen], som ratificerades genom lag nr 86/2000.

5. Allmänhetens tillgång till rättslig prövning ska ges på grundval av gällande bestämmelser.

6. Icke-statliga organisationer som främjar miljöskydd har rätt att vidta rättsliga åtgärder i miljöfrågor och har talerätt i miljötvister.”

Legea nr. 86/10 mai 2000 privind ratificarea Convenției privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziei și accesul la justiție în probleme de mediu, semnată la Aarhus la 25 iunie 1998 (lag nr 86 av den 10 maj 2000 om ratificering av konventionen om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor, vilken undertecknades i Århus den 25 juni 1998).

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 Genom en ansökan som klaganden ingav till domstolen i första instans (Tribunalul Cluj) gentemot Consiliul Local al Comunei Pojorâta (kommunstyrelsen i Pojorâta, Rumänien) (Suceava län, Rumänien), länsstyrelsen i Suceava, Președintele Consiliului Județean Suceava (ordföranden för distriktsstyrelsen i Suceava) och Agenția pentru Protecția Mediului Bacău (miljöskyddsmyndigheten i Bacău, Rumänien), som alla är offentlighetsrättsliga juridiska personer, yrkade klaganden att Tribunalul Cluj skulle i) upphäva det beslut som kommunstyrelsen i Pojorâta fattade den 16 september 2009 om godkännande av detaljplanen för deponin i Pojorâta (nedan kallad deponin), ii) delvis upphäva bygglov nr 39 av den 3 oktober 2012 som har utfärdats av ordföranden för distriktsstyrelsen i Suceava, enbart med avseende på det tillstånd som distriktsstyrelsen i Suceava har beviljats för att utföra bygg- och anläggningsarbeten vid deponin och iii) besluta om rivning av deponin, som uppfördes på grundval av bygglov nr 39 av den 3 oktober 2012.

- 2 Klaganden, som är en advokatbyrå med delägarskap, har gjort gällande att de subjektiva grunderna för de administrativa och rättsliga förfarandena är att de tre advokater som utgör nämnda bolag har "reagerat mycket kraftigt" på deponin, det vill säga känt "stor bestörtning, häpnad, ilska och indignation när [de] såg projektet genomföras". Vad gäller rättsstridigheten i de överklagade förvaltningsbesluten har bolaget däremot framfört olika faktiska och rättsliga argument.
- 3 Motparterna har i sak hävdad att avfallshanteringen är ett av de största miljöskyddsproblemen i Rumänien och att distriktet Suceava står inför en katastrofal situation när det gäller bortskaffandet av avfall på deponierna. Dessutom har deponin uppförts i enlighet med alla de tekniska krav som fastställs i den nationella lagstiftningen och i unionslagstiftningen, däribland direktiv 1999/31/EG om deponering av avfall.
- 4 Av stor betydelse för begäran om förhandsavgörande är de invändningar som motparterna har gjort, nämligen i) att klaganden saknar partsbehörighet och ii) att klaganden inte har talerätt och saknar intresse av att få saken prövad.
- 5 Till stöd för den första invändningen har motparterna hävdad att enligt artikel 5 d i OUG nr 195/2005 får en talan om rätten till en hälsosam miljö inges antingen av fysiska personer eller av icke-statliga organisationer som har bildats i syfte att skydda miljön. Klaganden, som är en advokatbyrå med delägarskap bestående av advokater, är dock inte en juridisk person och bildades inte i syfte att skydda miljön. Bolag eller andra sammanslutningar som inte är juridiska personer har visserligen talerätt enligt civilprocesslagen, men i artikel 196.3 i stadgan föreskrivs emellertid att detta endast gäller vid tvister som har uppkommit i samband med yrkesutövningen, vilket är en omständighet som inte föreligger i det aktuella fallet.
- 6 Till stöd för den andra invändningen har motparterna hävdad att klaganden vare sig har åberopat någon subjektiv rättighet eller något legitimt enskilt intresse som har skadats av de förvaltningsbeslut som klaganden har yrkat upphävande av.
- 7 Vid sin prövning av invändningarna avslog Tribunalul Cluj den om att klaganden saknar partsbehörighet. Tribunalul Cluj fann dels att eftersom klaganden enligt artikel 5 i lag nr 51/1995 har ställning som professionell enhet och rätt att, i eget namn, ingå ett visst antal rättsakter samt att förfoga över egna tillgångar som är avsedda för utövandet av advokatyrket, ger detta klaganden särskild rättskapacitet och partsbehörighet i enlighet med det syfte för vilket bolaget bildades. Klaganden uppfyller dessutom villkoren i artiklarna 187 och 188 i civillagen för att kunna betraktas som en juridisk person, det vill en fristående organisation med egna tillgångar som är avsedd att uppnå ett särskilt lagligt och moraliskt syfte, i linje med allmänintresset.
- 8 Tribunalul Cluj biföll däremot den andra invändningen och fann, efter att ha analyserat begreppen "skadelidande" och "allmänintresse", att allmänintresset

endast kan åberopas i andra hand i överklagandet, om åsidosättandet av det legitima allmänintresset är en logisk följd av åsidosättandet av den subjektiva rättigheten eller det legitima enskilda intresset. Även om tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor föreskrivs i den nationella lagstiftningen måste dock en åtskillnad göras i detta avseende mellan icke-statliga organisationer som är verksamma på miljöskyddsområdet och andra personer.

- 9 Med utgångspunkt i konstaterandet att det i unionsrätten på miljöområdet inte fastställs någon allmän rättighet för en och envar till en hälsosam och intakt miljö och i definitionen av begreppet ”berörd allmänhet” i konventionen, har Tribunalul Cluj påpekat att vare sig artikel 9.2 i Århuskonventionen eller unionens sekundärrätt ger allmänheten ovillkorlig tillgång till rättslig prövning, eftersom de bestämmelserna ger de fördragsslutande parterna och unionens medlemsstater möjlighet att införa vissa villkor, vilket utesluter att alla personer har allmän talerätt i miljöfrågor.
- 10 Klaganden, som har överklagat genom att väcka en så kallad objektiv ogiltighetstalan (med andra ord formulerat överklagandet så, att det åsyftar skydd av ett allmänintresse), har emellertid inte visat att en rättighet eller ett legitimt intresse har kränkts och har således inte talerätt.
- 11 Både klaganden och distriktsstyrelsen i Suceava har överklagat det aktuella beslutet till Curtea de Apel Cluj (Appellationsdomstolen i Cluj, Rumänien).
- 12 Klaganden har hävdatt i sitt överklagande att beslutet om invändningen att klaganden saknar talerätt och intresse fattades i strid med eller med felaktig tillämpning av de materiella bestämmelserna. För det första är tvisten inte något klassiskt administrativt tvistemål, utan rör miljöskyddsområdet, som omfattas av särskilda bestämmelser enligt vilka tillgång till rättslig prövning medges var och en och kan motiveras med hänvisning till allmänintresset, utan att något legitimt enskilt intresse behöver åberopas. För det andra har klaganden hävdatt att domstolen i första instans gjorde fel när den grundade sitt beslut om att ogilla överklagandet på bestämmelserna i artikel 9.2 i konventionen, eftersom klaganden hade ingett överklagandet i egenskap av en del av allmänheten, såsom detta begrepp definieras i artikel 9.3 i konventionen.
- 13 Länsstyrelsen i Suceava har i sitt överklagande bestritt avslaget på invändningen om bristande partsbehörighet genom att hävda att Tribunalul Cluj har åsidosatt processuella regler och att domen därför är ogiltig. Tribunalul Cluj anser att klaganden har särskild partsbehörighet och att rätten till en hälsosam miljö och hälsoskydd enbart gäller fysiska personer.
- 14 Curtea de Apel Cluj ogillade överklagandet från länsstyrelsen i Suceava och biföll klagandens överklagande, varvid den överklagade domen upphävdes och målet återförvisades till Tribunalul Cluj.
- 15 Under överklagandeförfarandet ingav länsstyrelsen i Suceava en ansökan till Înalta Curte de Casație și Justiție (Högsta kassationsdomstolen, Rumänien) om att

målet skulle överföras, vilken beviljades. Målet överfördes således till den hänskjutande domstolen, Curtea de Apel Târgu Mureș (Appellationsdomstolen i Târgu Mureș, Rumänien). Domen från Curtea de Apel Cluj upphävdes automatiskt genom mottagandet av ansökan om överföring, och den hänskjutande domstolen har återupptagit förfarandet för att pröva de båda överklagandena i sak.

Parternas huvudargument

- 16 Både klaganden och länsstyrelsen i Suceava har begärt att den hänskjutande domstolen ska begära ett förhandsavgörande från EU-domstolen.

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 17 Den hänskjutande domstolen har påpekat att det följer av den allmänna bestämmelsen i lagen om förvaltningsmål att den nationella lagstiftaren avser mål av avtalsrättslig natur, det vill säga att den ”skadelidande” gör gällande ett eget intresse, som lagstiftaren betecknar som ”legitimt enskilt intresse”.
- 18 I den nationella lagstiftning som införlivar konventionen föreskrivs, vad miljöskydd beträffar, möjligheten till tillgång till rättslig prövning som ett uttryck för var och ens grundläggande rätt till en hälsosam och ekologiskt balanserad miljö.
- 19 För det första föreskriver den nationella lagstiftaren på detta område en möjlighet till ogiltighetstalan vilken kan åberopas som ett uttryck för rätten till tillgång till rättslig prövning, men den kategori av personer som i första hand och direkt kan åberopa ett legitimt allmänintresse är begränsad till icke-statliga organisationer som främjar miljöskydd och som därför inte är skyldiga att visa något legitimt enskilt intresse.
- 20 För det andra har var och en rätt att, direkt eller genom miljöskyddsorganisationer, vända sig till administrativa och/eller rättsliga myndigheter, beroende på vad som är lämpligt, i miljöfrågor, oavsett om en skada har inträffat eller inte. I en sådan situation är det gällande lagstiftning som reglerar allmänhetens tillgång till rättslig prövning, till skillnad från när det gäller icke-statliga organisationer som främjar miljöskydd. Lagen om förvaltningsmål, som det hänvisas till i artikel 20.5 i OUG nr 195/2005, förutsätter emellertid, i detta avseende, att det i första hand kan visas att det föreligger ett legitimt enskilt intresse, och att det därmed rör sig om en avtalsrättslig talan, och att den som gör gällande ett legitimt enskilt intresse, först efter att ett sådant har bekräftats, även kan åberopa ett legitimt allmänintresse i andra hand, till skillnad från organisationer som främjar miljöskydd.
- 21 Domstolen i första instans anser inte att klaganden kan åberopa det legitima allmänintresset i första hand utan att först åberopa det legitima enskilda intresset, närmare bestämt att klaganden inte ingår i kategorin ”berörd allmänhet”, enligt definitionen i artikel 9.2 i konventionen.

- 22 Eftersom Tribunalul Cluj, när den godtog invändningen att klaganden saknar talerätt och intresse, grundade sin argumentation på bestämmelserna i artikel 9.2 i konventionen, har den hänskjutande domstolen erinrat om den åtskillnad som EU-domstolen har gjort i sin rättspraxis, nämligen i domen av den 14 januari 2021, Stichting Varkens in Nood m.fl. (C-826/18, EU:C:2021:7), punkterna 44-49, mellan de system för tillgång till domstolsprövning som föreskrivs i artikel 9.2 respektive 9.3 i konventionen.
- 23 Curtea de Apel Târgu Mureș har dessutom påpekat att Societatea Civilă Profesională de AB & CD har hävdats vid Tribunalul Cluj och överklagandeinstansen att bolaget har väckt talan både i eget namn och i sina tre advokaters namn.
- 24 Det är mot denna bakgrund som den första frågan, om begreppen ”allmänhet” och ”berörd allmänhet” såsom de definieras i artikel 2.4 och 2.5 i konventionen, måste ställas.
- 25 För det fall EU-domstolen svarar jakande på någon av aspekterna av den första frågan (för det första huruvida klaganden kan betraktas som ”allmänhet” i den mening som avses i artiklarna 2.4 och 9.3 i konventionen och för det andra huruvida klaganden kan åberopa rättigheter och intressen tillhörande de advokater som ingår i bolaget som fysiska personer), har den hänskjutande domstolen ställt den andra frågan, nämligen huruvida unionsrätten ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell bestämmelse enligt vilken det för att en advokatbyrå med delägarskap mellan advokater ska få tillgång till rättslig prövning måste kontrolleras huruvida det finns ett eget intresse eller krävs att avsikten med talan är att skydda en rättslig ställning som är direkt knuten till det syfte för vilket bolaget bildades.
- 26 Den tredje tolkningsfrågan rör rättegångskostnaderna för ett miljöskyddsförfarande.
- 27 Klaganden har i alla skeden av förfarandet angett att den nationella lagstiftningen inte ger någon rimlig förutsebarhet i fråga om huruvida skyldigheten att bära rättegångskostnaderna och den totala kostnaden för förfarandet faktiskt föreligger. Klaganden har nämligen hävdats att den vill utöva sin rätt till tillgång till rättslig prövning i enlighet med artikel 9.3 i konventionen, men att den inte har kunnat få information om eller förutse det högsta belopp som klaganden kan komma att förpliktas att betala i rättegångskostnader.
- 28 Länsstyrelsen i Suceava har dock utbetalat arvoden till de aktuella advokaterna i förevarande mål till ett belopp på motsvarande 276 000 rumänska lei (cirka 50 000 euro).
- 29 Den hänskjutande domstolen har för det första påpekat i detta avseende att det i artiklarna 451–453 i civilprocesslagen i detalj anges vad rättegångskostnaderna ska bestå av (domstolskostnader som ska betalas till staten, arvoden till advokater och rådgivare, belopp som ska betalas till vittnen osv.), vilken part i målet som

kan förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna (den tappande parten på den vinnande partens begäran) samt vissa kriterier som rätten kan tillämpa för att göra en motiverad sänkning av advokatarvodena (om arvoden är uppenbart oproportionerliga i förhållande till värdet av eller komplexiteten i målet eller det arbete som advokaten har utfört, med hänsyn tagen till omständigheterna i målet).

- 30 I artikel 9.4 i konventionen föreskrivs dessutom att de förfaranden som avses i punkterna 1–3 ska erbjuda tillräckliga och effektiva rättsmedel och vara ”objektiva, rättvisa, snabba och *inte oöverkomligt kostsamma*”.
- 31 Den hänskjutande domstolen vill få klarhet i huruvida ovannämnda bestämmelser i nationell rätt innehåller tillräckliga kriterier för att avgöra vad som utgör höga kostnader för tvister som följer av att miljöskyddsbestämmelserna inte har efterlevts, vilka kan ha en hindrande verkan i den meningen att de avskräcker en privaträttslig person från att väcka talan på det området, och huruvida särskilda bestämmelser måste beaktas mot denna bakgrund.
- 32 Curtea de Apel Târgu Mureș anser dessutom, med hänvisning till EU-domstolens praxis om artikel 11.4 i direktiv 2011/92/EU, nämligen domen av den 15 mars 2018, *North East Pylon Pressure Campaign och Sheehy* (C-470/16, EU:C:2018:185), punkt 44 och punkt 2 i domslutet, att det måste fastställas huruvida denna rättspraxis är tillämplig på artikel 9.4 i konventionen.
- 33 Den hänskjutande domstolen har begärt att EU-domstolen ska meddela ett förhandsavgörande i enlighet med artikel 105 i rättegångsreglerna och har motiverat sin begäran med att tvisten har varit anhängig vid de nationella domstolarna sedan den 3 oktober 2018.